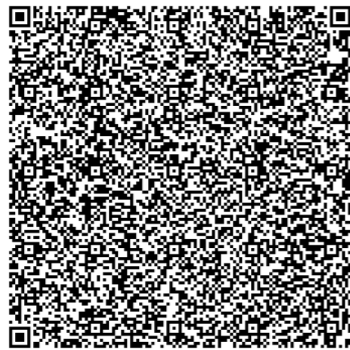

Az a tanulmánykötet, melyet a kezében tart az Olvasó, azokból a kutatási eredményekből mutat be ízelítőt, melyekkel a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont munkatársai jelenleg foglalkoznak. A kötetben helyet kaptak velünk szorosán együttműködő kollégák írásai is, akik egykori vendégkutatóként vagy a főiskola, a Filológiai Tanszék oktató-kutatójaként Kárpátalján végeztek/végeznek nyelvészeti vonatkozású kutatásokat.

Jelen kötet a 2015-ben indult sorozat, a *Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból* III. kötete.

A gyűjteményben szereplő tanulmányok gerincét a többnyelvűség, a regionalitás és a nyelvoktatás egymásra épülő egysége alkotja: a kutatások a nyelvhasználat, az identitás, az oktatás, a nyelvoktatás, a nyelvi jogok, a kárpátaljai etnikai és nyelvi sokszínűség történeti és jelenlegi kérdéseit boncolgatják.

ISBN 978-617-7404-27-8

9 786177 404278

TÖBBNYELVŰSÉG, REGIONALITÁS, NYELVOKTATÁS

SZERKESZTETTE:
MÁRKU ANITA ÉS TÓTH ENIKŐ

TÖBBNYELVŰSÉG, REGIONALITÁS, NYELVOKTATÁS

UNGVÁR, 2017

TÖBBNYELVŰSÉG, REGIONALITÁS, NYELVOKTATÁS

Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti
Kutatóközpont kutatásaiból III.

ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІСТИТУТ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР ІМ. АНТОНІЯ ГОДИНКИ

II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA
HODINKA ANTAL NYELVÉSZETI KUTATÓKÖZPONT

TÖBBNYELVŰSÉG, REGIONALITÁS, NYELVOKTATÁS

Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti
Kutatóközpont kutatásaiból III.

Szerkesztette:

Márku Anita és Tóth Enikő

„RIK-U”
Ungvár, 2017

БК 81.1
УДК 81'27

Az a tanulmánykötet, melyet a kezében tart az Olvasó, azokból a kutatási eredményekből mutat be ízelítőt, melyekkel a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont munkatársai jelenleg foglalkoznak. A kötetben helyet kaptak velünk szorosán együttműködő kollégák írásai is, akik egykori vendégkutatóként vagy a főiskola, a Filológiai Tanszék oktató-kutatójaként Kárpátalján végeztek/végeznek nyelvészeti vonatkozású kutatásokat. Jelen kötet a 2015-ben indult sorozat, a Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból III. kötete. A gyűjteményben szereplő tanulmányok gerincét a többnyelvűség, a regionalitás és a nyelvoktatás egymásra épülő egysége, *egyensúly*a alkotja: a kutatások a nyelvhasználat, az identitás, az oktatás, a nyelvoktatás, a nyelvi jogok, a kárpátaljai etnikai és nyelvi sokszínűség történeti és jelenlegi kérdéseit boncolgatják.

A kötet megjelenését támogatta:

Borítóterv: Márku Anita

A borítón ifj. Hidi Endre *Egyensúly* c. land art alkotása látható

Lektorálta:

Dr. habil. Bartha Csilla,

MTA Nyelvtudományi Intézet, Többnyelvűségi Kutatóközpont

Dr. Beregszászi Anikó,

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Dr. Hámori Ágnes,

MTA Nyelvtudományi Intézet, Többnyelvűségi Kutatóközpont

ISBN 978-617-7404-27-8

© A szerzők, 2017
© A szerkesztő, 2017

Tartalom

Előszó	7
--------------	---

I. Többynnyelvűség

Csernicskó István: <i>Nyelv, gazdaság, társadalom. Globális nyelvek Kárpátalja magyarok lakta végeinek nyelvi tájképében</i>	13
--	----

Tóth Enikő: <i>A 2012-es nyelvtörvény adta jogok és lehetőségek gyakorlati megvalósulása Kárpátalja Beregszászi járásának önkormányzati hivatalaiban</i>	45
--	----

Karmacsi Zoltán: <i>A nyelvi tájkép változásának egy aspektusa</i>	54
--	----

Szakál Imre: <i>„... rendeletek szóról-szóra lefordítassanak...” Hivatali nyelvhasználat Beregszászban 1919–1920-ban</i>	61
--	----

Lechner Ilona: <i>A relevanciaelmélet érvényesülése fordítás során európai uniós szövegeket vizsgálva</i>	73
---	----

Товт Михайло – Черничко Степан: <i>Нові засади мовного регулювання в Україні у дзеркалі конституційно-правового аналізу національного законодавства та міжнародних зобов'язань України</i>	84
--	----

Пилипенко Гліб: <i>Українська мова закарпатських угорців</i>	100
--	-----

Черничко Степан: <i>Русинська – мова або діалект? Освітлення проблеми на основі понять соціолінгвістики</i>	108
---	-----

II. Regionalitás

Hires-László Kornélia: <i>Etnikai kategóriák a beregszásziak mindennapi diskurzusaiban</i>	121
--	-----

Márku Anita: <i>A kárpátaljai magyarok internetes nyelvhasználat: identitás és digitális identitás</i>	137
--	-----

Lengyel Zsolt: <i>Lexikai szomszédossági viszonyok kárpátaljai és magyarországi 10–14 évesek körében</i>	153
--	-----

Bárány Erzsébet: <i>Nyelvi interferencia a kárpátaljai ukrán irodalmi művekben</i>	172
--	-----

Gazdag Vilmos: <i>Nyelvi interferencia a kárpátaljai magyar irodalmi művekben</i>	178
---	-----

III. Nyelvoktatás

Husztai Ilona: <i>A tanárok nyelvtudásszintjének szerepe az angoloktatásban a kárpátaljai magyar iskolákban</i>	189
---	-----

Máté Réka: <i>Tizenegyedik osztályos tanulók idegennyelv-tudásának vizsgálata (kárpátaljai magyar tannyelvű középiskolák példája alapján)</i>	203
Dudics Lakatos Katalin: <i>Az iskolatípus és a nyelvjárási attitűd</i>	213
Черничко Степан: <i>Дискриминация учащихся школ Украины с венгерским языком обучения</i>	223
A kötet szerzői	234

A nyelvi tájkép változásának egy aspektusa

A tanulmány a nyelvi tájkép változásának egy aspektusára próbál rávilágítani. A Kaszonyi Termál-fürdőben véghez vitt fejlesztések a turistaforgalom rohamos emelkedését idézték elő. E megnövekedett turistaforgalom pedig érezhető hatást gyakorolt a környező főként magyarok által lakott településekre (Zápszony, Kaszony és Nagybégány) nyelvi tájképére. A tanulmány e változást szeretné vázolni a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont 2011–2012-ben készült fotódokumentációs adatbázisa és a szerző által a vizsgált településeken elvégzett 2016-os hasonló vizsgálat alapján.

Kulcsszavak: Nyelvi tájkép, nyelvi tájkép változása, Kárpátalja, Mezőkaszony, Zápszony, Nagybégány

The study highlights an aspect of change in the linguistic landscape. The improvements accomplished in the Kaszony Thermal Spa caused a rapid increase in tourist traffic. This increased tourist traffic had a noticeable effect on the linguistic landscape of the surrounding villages mainly inhabited by Hungarians (Zápszony, Kaszony and Nagybégány). The study aims at outlining this change, based on the photo documentation database of the Antal Hodinka Linguistic Research Center made in 2011–2012, and a similar survey carried out by the author in 2016.

Keywords: linguistic landscape, changes in the linguistic landscape, Transcarpathia, Kaszony, Zápszony, Nagybégány

1. Nyelvi tájkép és kisebbségi helyzet

A mai Kárpátalja területét számos államalakulat birtokolta több-kevesebb ideig. Az ezeréves magyar fennhatóságot a trianoni békedöntés után a csehszlovák éra, a Podkarpatszka Rusz követte egészen 1938-ig, amikor is a terület újra magyar fennhatóság alá került. 1944-től a volt Szovjetunió része lett, majd széthullása után napjainkban a független Ukrajna legnyugatibb megyéje (Baranyi 2009). E politikai sokszínűség erőteljesen rányomta az itt élők anyanyelvére, nyelvhasználatára is a bélyegét, hiszen a hatalomváltással sok esetben államnnyelv váltás, új nyelvpolitikai elképzelések érvényesültek.¹ E törekvéseknek köszönhetően Kárpátalja területén az államnnyelvekhez igazodva a helynevek, a hivatalok és köztisztviselők nevei, hivatali ügyintézés tájékoztatói, a lakossági hirdetések stb. szintén több kisebbségi változást éltek meg, melynek következtében a nyelvi tájkép, és azon belül a nyelvek arányának megoszlása is változott. A nyelvi tájkép változása különösen érzékenyen érinti a kisebbségi helyzetben lévő lakosokat, akik ennek köszönhetően akár ki is szorulhatnak a vizuális nyelvhasználati térből. Landry és Bourhis (1997: 25) szerint egy adott terület, régió és városi agglomeráció nyelvi tájképe² jelzésértékű az adott területen lakó nyelvi közösségek nyelvi vitalitását illetően. Hires-László (2015: 160) szerint a nyelvi tájkép még ennél is tovább mutat, hiszen a valóságban megélt etnicitás részévé válhat, amikor az egyének a köztereken járva, a mindennapi életüket élve nyelvi elemekkel találkozáva szembesülnek az etnikumuk nyelvi szerepével és ezzel együtt az adott terület nyelvi hierarchiáival. A feliratoknak két alapfunkciója (kommunikatív és szimbolikus) egy kisebbségi helyzetben lévő népcsoport számára fontos szereppel bírhat, ahol az etnikum válik láthatóvá a közterek kiírásaiban, vagy bármely más írott nyelvi színtéren (Landry–Bourhis 1997, idézi Laihonon

¹ E bonyolult problémakört a hely szűke miatt nem boncolgatom, de részletesen olvashatunk róla Cserniczkó István *Államok, nyelvek, államnnyelvek* című monográfiájában, amely 2013-ben látott napvilágot.

² Landry és Bourhis ezalatt a hivatalos útjelző táblákat, a reklámtáblákat, utcaneveket, helyneveket, kereskedelmi egységek feliratait és kormányzati épületek hivatalos tábláit értik.

2012: 27). De egy új államnyelvhez (jelen esetben az ukránhoz) kapcsolt nyelvi jogi rendszer megvalósulását is érthetjük a két alapfunkción, ahol az államnyelv megjelenésének szerepeit láthatjuk külön a formális és informális színterek kiírásaiban (Hires-László 2015: 161).

Ben-Rafael és munkatársai (2010) szerint az egyes nyelvi tájképek elemeit a következő tényezők magyarázhatják: 1. hatalmi viszonyok, 2. kommunikatív célok, 3. önkifejezés, 4. kollektív identitás kifejezése. E magyarázati modellek közül időnként egyszerre több magyarázat is érvényes lehet a feliratok megrendelőinek szándékát vagy a táblákat olvasók értelmezését illetően (Laihonen 2012). Jelen tanulmányomban arra szeretnék rávilágítani, hogy ezen modelleken túl a nyelvi tájkép alakulására milyen hatást fejt(het) ki egy adott területen bekövetkezett gazdasági változás. Jelen kötet egyik tanulmánya (Cserniczkó 2017) szintén ezt a kérdéskört – nyelv, gazdaság és nyelvi tájkép – tárgyalja.

2. A vizsgált aspektus és előzményei

A nyelvi tájképben bekövetkezett változás bemutatására két vizsgálat összevetésével teszünk kísérletet. Az első vizsgálatot 2011 és 2012 folyamán a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont munkatársai végezték a Beregszászi, Ungvári, Nagyszőlősi és Munkácsi járás legalább 50%-ban magyarok lakta településein (Molnár–Molnár 2005). A kutatás során készített digitális fotók segítségével dokumentált nyelvi tájkép lényeges eleme a magyar nyelv megjelenése (vagy éppen hiánya) az egyes helységek szimbolikus terében (továbbiakban első vizsgálat). A második vizsgálatot 2016 februárja és szeptembere között végeztük a Beregszászi járási Zápszony (magyarok aránya 92,1%³), Mezőkaszony (magyarok aránya 89,3%⁴) és Nagybéány (magyarok aránya 87,5%⁵) településeken, ahol a köztereken elhelyezett lakossági és egyéb hirdetésekről készítettünk fotógyűjteményt (továbbiakban második vizsgálat). A vizsgálat célom volt rávilágítani a három településen és környezetében bekövetkezett gazdasági változásoknak, különös tekintettel a Kaszonyi Termálfürdőben elvégzett fejlesztési projektnek köszönhetően megnövekedett belső ukrainai turisztikai kereslet nyelvi tájképre gyakorolt hatásaira.

A települések nyelvi tájképében történt változások a kistérség turisztikai kínálatában bekövetkezett változásoknak köszönhetően indultak meg. A Kaszonyi-hegy lábánál feltárt termál kutakra építve 1995-ben megnyitottak egy kétmedencés fürdőhelyet, amely sokáig látta el a helyiek és főként kárpátaljai turisták igényeit. 2006-ban a területnek és a létesítménynek új tulajdonosa lett, aki 2012-ben az ötéves fejlesztési projekt keretében jelentős beruházást hajtott végre. Az elvégzett és napjainkban is tartó fejlesztéseknek köszönhetően jelentősen megnövekedett a fürdőt felkereső turisták száma, különösen a Kárpátokon túlról érkező belső-ukrainai turisztikai kereslet lendült fel (Cserniczkó–Laihonen 2016). A fejlesztések 2015-ben az egykori gyógyszanatórium területén is megindultak, s ezzel a vendégek fogadása is. Ez szintén hozzájárult a turisták számának növekedéséhez. A megnövekedett – szállást, szórakozási lehetőségeket kereső – turizmusnak köszönhetően a szolgáltatási szférában meginduló folyamatok a közösségi terek nyelvi képét is átfestették. Számos reklám, információ és szálláskínálat jelent meg a turisták információval való ellátása érdekében.

³ Lásd Molnár–Molnár 2005: 82–83.

⁴ Lásd Molnár–Molnár 2005: 82–83.

⁵ Lásd Molnár–Molnár 2005: 82–83.

3. A turizmus hatása a nyelvi tájképre a vizsgált területen

Az első vizsgálat eredményei alapján elmondható, hogy vizsgált településeken az intézmények és hivatalok, azok vezetőinek, közalkalmazottainak nevei többnyire ukrán és magyar nyelven is olvashatók. A települések helységnevtáblái kétnyelvűek voltak, míg az utcanévtáblák csak néhol voltak kihelyezve, de a legtöbb esetben kétnyelvű táblákkal találkoztunk. A helyi lakosság és a Beregszászi járás területén működő vállalatok hirdetései ebben az időszakban főként magyarul, vagy esetleg mindkét nyelven voltak olvashatók. A csak ukrán nyelvű hirdetés-kihelyezés főként megyei vagy más járásokban működő cégek, hivatalok hirdetéseinél, hivatalos tájékoztatásainál volt megfigyelhető (Karmacsi 2014, Látható kétnyelvűség 1., Látható kétnyelvűség 2.).

A települések helységnevtáblái, az intézmények és hivatalok, azok vezetői, közalkalmazottai nevének kihelyezése tekintetében az első vizsgálatához képest a nyelvi arányokban nem történt jelentős változás. Kivétel ez alól Zápszony utcanévtáblái, hiszen a korábbi hiány után jelenleg minden utcában kétnyelvű névtábla hirdeti az utca nevét.

Viszont jelentős változás figyelhető meg a helyi lakosok és a helyi vállalkozók által elhelyezett hirdetések esetében. Ezeknél a hirdetéseknel jelentősen megnövekedett a csak ukrán nyelven kihelyezett aránya, melyek szinte mindegyike közvetlenül vagy közvetetten összekapcsolható a megnövekedett belső-ukrajnai turisztikai kereslettel. A legszembe-tűnőbb és közvetlenül a turizmus megnövekedésével összefüggő hirdetések a *szoba/házrész/ház kiadó* hirdetések megjelenése, amelyek igazodva a kereslethez, szinte csak ukrán nyelven jelentek meg a települések nyelvi tájképeiben. Zápszonyban 19 esetben hirdetik a kiadó szobákat kizárólag ukrán nyelven, míg Mezőkaszonyban mindössze hat hirdetéssel találkozhatunk. Ebből egy magyar–ukrán nyelven került kihelyezésre. Az érdekességét e hirdetésnek viszont az adja, hogy a kétnyelvű hirdetés kihelyezését egy Kirovográdból (napjainkban Kropivnickij) áttelepült házaspár helyezte ki, akik fontosnak tartották, hogy a helyi viszonyoknak megfelelően magyarul is rákerüljön a hirdetés szövege. Zápszony esetében főként a Kaszonyi Termálfürdőhöz közelebb eső településrészen hirdetik többen kiadó szobájukat, jelentősen megváltoztatva a nyelvi tájképet.

1. kép Kiadó szobák Mezőkaszonyban, kétnyelvű hirdetés

2. kép Kiadó ház Zápszonyban, ukrán nyelvű hirdetés

Nagybégányban a kiadó szobákat, házakat csak ukrán és orosz nyelven hirdetik a lakosok. Mindössze az egyik ukrán nyelvű hirdetés alján olvashatjuk az angol ROOMS feliratot is.

Mindhárom településen megfigyelhető, hogy az ukrán standardban a kiadó szoba/ház értelemben használt ЗДАЮ, ЗДАЮТЬСЯ kifejezések mellett előfordul a ВИДАЮ kifejezés is, amely a magyar nyelv hatására létrejött tükörfordítás.

3. kép A szoba/ház kiadó kifejezés változatai a hirdetményekben

A kiadó szobák hirdetésében érvényesül a turisztikai szolgáltatásokra jellemző szezonális jelleg. Például Nagybégányban februárban mindösszesen 14 helyen találtunk kiadó szobát hirdető felirattal, míg júliusra ez a szám 43-ra duzzadt fel, de szeptember végére már újra csökkenést mutatott (31 hirdetés). Ez is alátámasztani látszik a turisztikai (gazdasági) változás nyelvi tájképre gyakorolt hatását, hiszen a vendégek elmaradásával csökken a nyelvi térben elhelyezett hirdetések száma, vagyis egy éven belül is jelentős változást mutat egy-egy település/terület nyelvi tájképe.

Szintén a szláv ajkú turisztikai kereslet megnövekedéséhez próbálnak meg igazodni a boltok, éttermek, kávézók és szálláshelyek reklám- és információs táblái. A 2011 után kihelyezett hirdetések, cégtáblák szinte mindegyike csak ukrán nyelven van kifüggesztve.

A mezőkaszonyi Kulacs étterem-motel a célközönség szerint helyezte ki a reklámanyagait. A településen kívüli felsőbbrendű főút mentén az óriásplakáton, ahol távolabbi települések magyar lakói is láthatják, két nyelven hirdetik az éttermet. Ezzel szemben Záp-szonyban és Mezőkaszonyban csak ukrán nyelven tették ki a hirdetések. Mivel mind a helyiek, mind pedig a zápszonyiak jól ismerik az éttermet, ezért az egynyelvű ukrán reklám-anyag egyértelműen az ideérkező turisták részére készült.

4. kép Célközönség szerinti nyelvhasználat a kaszonyi Kulacs étterem reklámjain: a falu területén és a felsőbbrendű főút mentén elhelyezett reklámtáblák

A munkahirdetéseken is elvárásként jelenik meg a pincérekkel, boltosokkal szemben a legalább kommunikáció szintű ukrán/országi nyelvtudás (5. kép).

Beregszászba eladói munkakörbe eladót keresünk (sport boltba). Előnyök: ukrán-magyar nyelvtudás, sportban jártasság. Mob.: 095-8966686.

Eladót keresek üzletbe, beregszászi lakost, magyar-ukrán nyelvtudással. Mob.: 095-0363177.

Eladót keresek gyorsétkezdébe magyar és orosz nyelvtudással, 40 éves korig. Mob.: +38095-0362271.

5. kép Álláshirdetések Beregszászban⁶ és környékén

2016-ban a három településen összesen 17 ingatlant próbáltak meg értékesíteni. Zápszonyban az eladó ingatlanok mindegyikét szláv nyelven kínálták, míg Nagybecsényben többnyire magyarul. Mezőkaszonban a hét eladó ház közül 3-at csak ukrán nyelven, 4-et pedig magyar és ukrán nyelven próbáltak áruba bocsátani. Az eladó házak ugyan nem közvetlenül kapcsolódnak a turisztikai kereslet növekedéséhez, de közvetetten mégis, hiszen számos belső-ukrajnai személy vásárol házat hétvégi nyaralónak, illetve a kelet-ukrajnai konfliktus következtében akár végleges lakhatás céljával is.

Az eladó házak hirdetései közül 6 esetében a szláv nyelvű felirat kevert (hibrid) megoldással készül, ugyanis a ДОМ kifejezés egyértelműen az orosz nyelvből való, míg a ПРОДАЄТЬСЯ pedig az ukrán nyelvben használatos (6. kép).

⁶ Beregszász városa, hasonlóan a vizsgált három településhez, termálfürdőinek köszönhetően szintén jelentős belső-ukrajnai turisztikai forgalmat fogad, ezért is hoztam fel példának az oda irányuló állásajánlatokat.

6. kép A HÁZ ELADÓ hirdetés szláv nyelvi változatai: a) orosz nyelvű, b) kevert, c) ukrán

4. Összefoglalás

Jelen tanulmány a korábbi 2011–2012-es kutatási eredmények és a 2016-ban elvégzett felmérésnek köszönhetően egyértelműen rávilágít arra, hogy az adott térségekben bekövetkezett gazdasági változások milyen kihatással vannak/lehetnek egy-egy térség nyelvi tájképének alakulására. A vizsgált három település a megnövekedett turisztikai attrakciónak köszönhetően jelentős gazdasági irányvonalváltáson ment keresztül, hiszen a lakosok többsége kínálja/kínálja falusi turizmus keretében az idelátogató turisták számára lakását, házát, szobáját. S a turisták informálásának céljaként sokan közülük helyeznek el hirdetéseket, reklámtáblákat házuk előtt, a főbb útvonalak mentén. E hirdetések többsége azonban a belső-ukrajnai területekről érkező vendégeknek köszönhetően ukrán/országi nyelven kerül kihelyezésre. Továbbá 2011 után a boltok, éttermek, szolgáltató egységek névtáblái és reklámanyagai is többségében ukrán/országi nyelven, jobb esetben a magyarral karöltve kerülnek elhelyezésre. A két kutatás adatbázisának összehasonlítása alapján egyértelmű, hogy e három településen (Nagybégány, Zápszony, Mezőkaszony) a turisztikai lehetőségek nemcsak gazdasági potenciált hoztak, hanem jelentős változást eredményeztek a falvak és e kisebb terület nyelvi tájképében. E változás pedig legfőképp a helyi lakosság a többségi nyelvet beszélő turisták részére kínált szolgáltatások hirdetéseiben, informálásában nyilvánul meg. Mindebből következik, hogy egy kistérség gazdasági változásai érzékenyen hat(hat)nak az adott kistérség nyelvi tájképére. De a munkahirdetések azt is alátámasztják, hogy e gazdasági változás nemcsak a nyelvi tájkép nyelvi viszonyaira gyakorol hatást, hanem a nyelvek megterheltségében is változások figyelhetők meg a többségi nyelv javára, különösen a turizmussal összefüggő szolgáltatások terén. Azonban ez utóbbi esetében bármiféle következtetések levonása előtt mindenképpen szükségesnek tartom e probléma széleskörű vizsgálatát.

Irodalom

- Baranyi Béla szerk. 2009. *Kárpátalja*. Pécs–Budapest: MTA Regionális Kutatások Központja – Dialóg Campus Kiadó.
- Ben-Rafael, Elizier et al 2010. Introduction. In: Shohamy et al eds. *Linguistic Landscape in the City*. Bristol: Multilingual Matters, 11–28.
- Csernicskó István 2013. *Államok, nyelvek, államnyelvek. Nyelvpolitika a mai Kárpátalja területén (1867–2010)*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Csernicskó, István – Laihonen, Petteri 2016. Hybrid practices meet nation-state language policies: Transcarpathia in the twentieth century and today. *Multilingua* 35/1: 1–30.
- Csernicskó István 2017. Nyelv, gazdaság, társadalom. Globális nyelvek Kárpátalja magyarok lakta végeinek nyelvi tájképében. In: Márku Anita – Tóth Enikő szerk. *Többszínűség, regionalitás, nyelvoktatás. Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból III*. Ungvár: „RIK-U”, 13–44.
- Hires-László Kornélia 2015. Nyelvi tájkép és etnicitás Beregszászon. In: Márku Anita – Hires-László Kornélia szerk. *Nyelvoktatás, kétnyelvűség, nyelvi tájkép*. Ungvár: Autdor-Shark, 160–185.
- Karmacsi Zoltán 2014. Település és utcanevek Kárpátalja magyarlakta településein. In: Beregszászi Anikó – Hires-László Kornélia szerk. *Meszelt falakon túl. Születésnapi köszöntő kötet Kótyuk István tiszteletére*. Beregszász: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 87–98.
- Laihonen, Petteri 2012. Nyelvi tájkép egy csallóközi és egy mátyusföldi faluban. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 14/3.
- Landry, Rodrigue – Bourhis, Richard 1997. Linguistic landscape and ethno linguistic vitality. *Journal of Language and Social Psychology* 16: 23–49.
- Látható kétnyelvűség 1. *Látható és működő kétnyelvűség? A magyar nyelv hivatalos/hivatali használata a kárpátaljai Beregszászi járásban elméletben és a gyakorlatban*. Pályázati beszámoló, kézirat.
- Látható kétnyelvűség 2. *Látható és működő kétnyelvűség? A magyar nyelv hivatalos/hivatali használata a Nagyszőlősi, Munkácsi és Ungvári járásokban elméletben és a gyakorlatban*. Pályázati beszámoló, kézirat.
- Molnár József – Molnár D. István 2005. *Kárpátalja népessége és magyarsága a népszámlálási és népmozgalmi adatok tükrében*. Beregszász: KMPSZ Tankönyv- és Taneszköztanácsa.

A kötet szerzői

Bárány Erzsébet, PhD

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Filológia Tanszék
Nyíregyházi Egyetem Kelet- és Közép-európai Kutatóközpont

Cserniczkó István, PhD

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont
Pannon Egyetem, Magyar és Alkalmazott Nyelvtudományi Intézet

Dudics Lakatos Katalin, PhD

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Filológia Tanszék

Gazdag Vilmos

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Filológia Tanszék
ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola, doktorjelölt

Hires-László Kornélia

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont
Budapesti Corvinus Egyetem, Szociológia Doktori Iskola, doktorjelölt

Huszi Ilona, PhD

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Filológia Tanszék

Karmacsi Zoltán, PhD

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Filológia Tanszék, Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont

Lechner Ilona

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Filológia Tanszék
ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola, PhD-hallgató

Lengyel Zsolt, CSC, professor emeritus

Pannon Egyetem, Magyar és Alkalmazott Nyelvtudományi Intézet

Márku Anita, PhD

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont

Máté Réka

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont
Pannon Egyetem, Többnyelvűségi Nyelvtudományi Doktori Iskola, PhD-hallgató

Pilipenko, Gleb, PhD

Orosz Nemzeti Tudományos Akadémia, Szlavisztika Intézet

Szakál Imre, PhD

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék

Tóth Enikő

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont

ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola, PhD-hallgató

Tóth Mihály, CSc

Ukrán Nemzeti Tudományos Akadémia, Koreckij Állam- és Jogtudományi Intézete

Б-13 *Багатомовність, регіоналізм, викладання мов. III. Збірник статей дослідників науково-дослідного центру ім. А. Годинки /* Ред. Марку Аніта, Товт Еніке. – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2017. – 236 с.

ISBN 978-617-7404-27-8

Збірник наукових праць презентує результати досліджень, які проводять співробітники науково-дослідного центру ім. Антонія Годинки. У виданні представлено також наукові статті тих дослідників і викладачів кафедри філології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II, які тісно співпрацюють з науково-дослідним центром і здійснюють філологічні дослідження саме на території Закарпаття.

Цей збірник став третім томом серії *Збірник статей дослідників науково-дослідного центру ім. А. Годинки*, який вперше був виданий 2015 року.

В основі наукових публікацій лежить принцип єдності багатомовності, регіоналізму та викладання мов: дослідження спрямовані на одержання вичерпних відповідей на питання стосовно використання мов, ідентичності, освіти, викладання мов, мовних прав, історії становлення мовного колориту на Закарпатті та його перспектив.

ББК: 81.1
УДК: 81'27

Наукове видання

БАГАТОМОВНІСТЬ, РЕГІОНАЛІЗМ, ВИКЛАДАННЯ МОВ

III. Збірник статей дослідників науково-дослідного центру ім. А. Годинки

Редактори: Марку Аніта, Товт Еніке

Здано до складання: 10.12.2017. Підписано до друку 28.02.2017.
Папір офсетний. Формат видання 70х100/16. Умов. друк. арк. 19.
Зам. 120.

Видавництво: ТОВ «РІК-У», 88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року

Друкарня: пп Лац Ч. С. м. Берегово, пл. Кошута, 4.